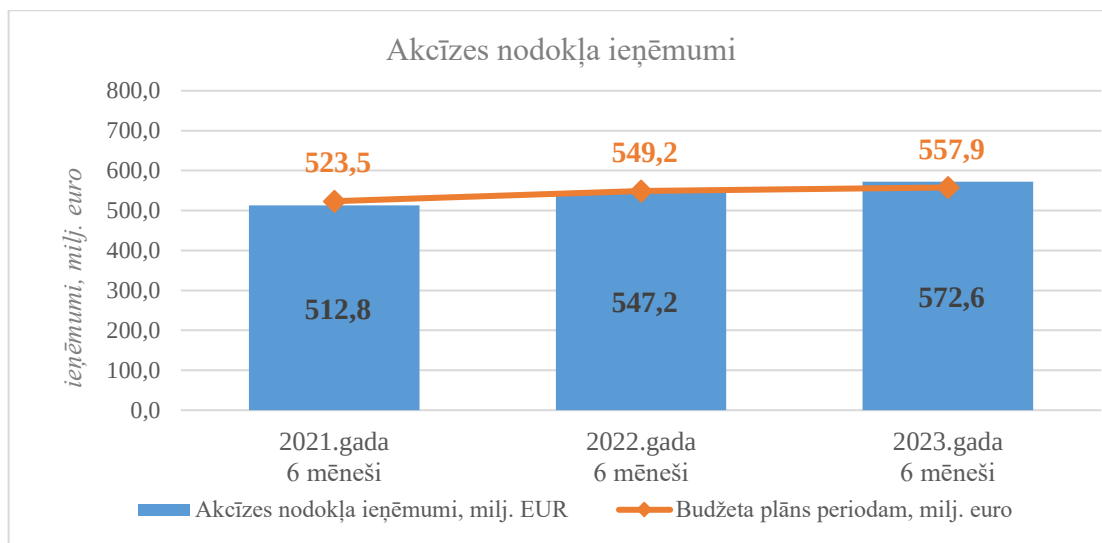

Akcīzes preču aprīte 2023. gada 6 mēnešos

➤ Akcīzes nodokļa ieņēmumi

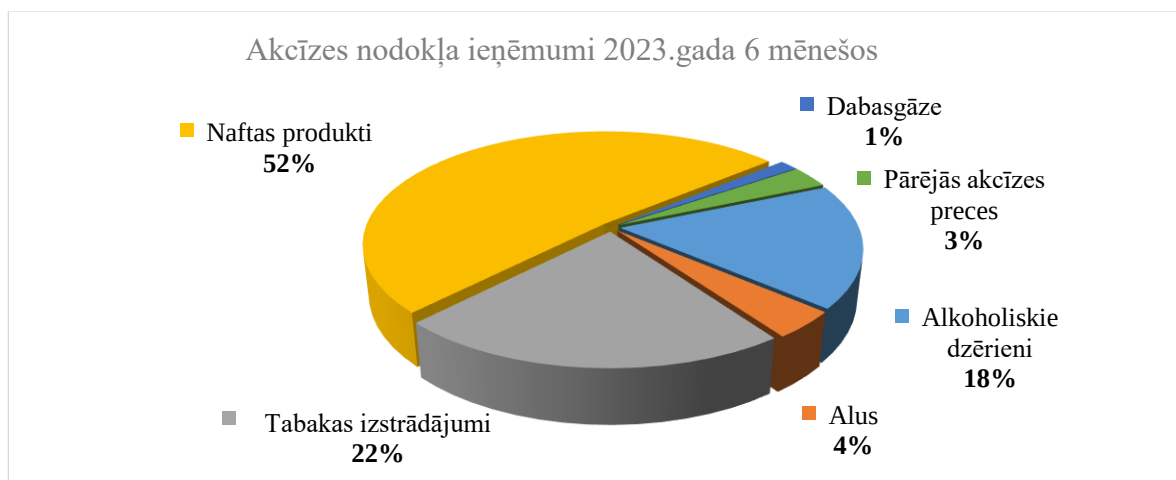
Akcīzes nodokļa ieņēmumi ir būtisks valsts kopbudžeta ieņēmumu avots, jo sastāda 9% no kopējiem nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā. Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2023.gada 6 mēnešos ir 572,5 milj. EUR, kas ir par 25,4 milj. EUR jeb 4,6% vairāk nekā 2022. gada attiecīgajā periodā (skat. 1.attēlu). 2023.gada 6 mēnešu ieņēmumu plāns izpildīts par 102,6 %.

1.attēls

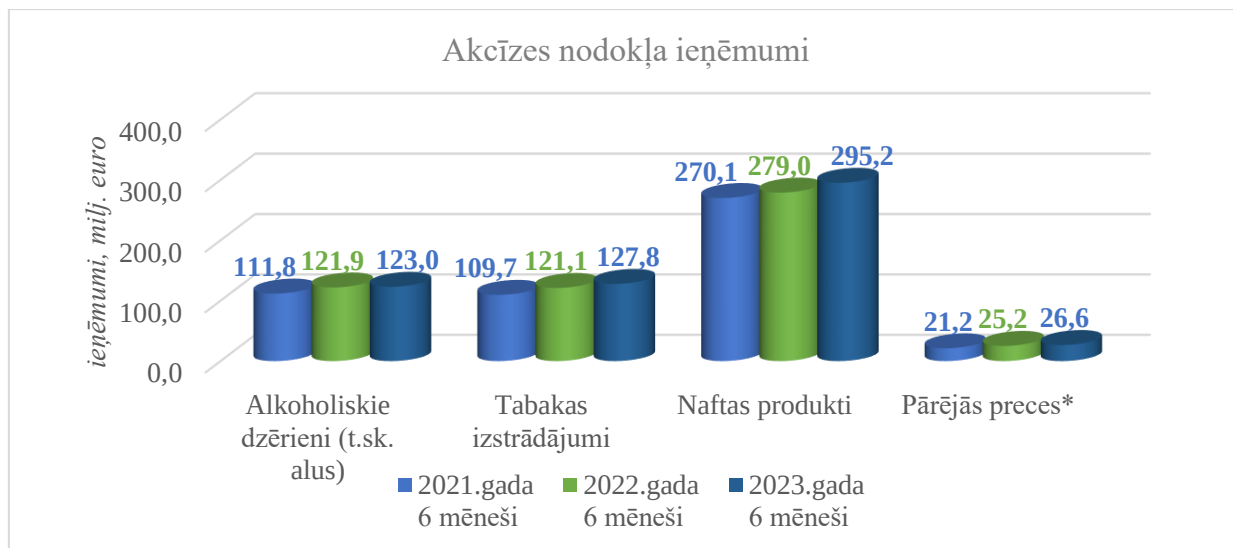

2023.gada 6 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumus ietekmēja akcīzes nodokļa likmju izmaiņas. No 2023.gada 1.janvāra akcīzes nodokļa likmes tika palielinātas tabakas izstrādājumiem (t.sk. cigaretēm), elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamiem šķidrumiem un to sagatavošanas sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem.

2.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā vislielākais īpatsvars ir akcīzes nodoklim par naftas produktiem – 2023.gada 6 mēnešos tas veido 52 % no visiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem, tālāk seko ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem – 22% un par alkoholiskajiem dzērieniem (t.sk. alu) – 18% (skat. 2.attēlu).

*Pārējās preces – kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamie šķidrumi, to sagatavošanas sastāvdaļas, tabakas aizstājējprodukti un dabasgāze

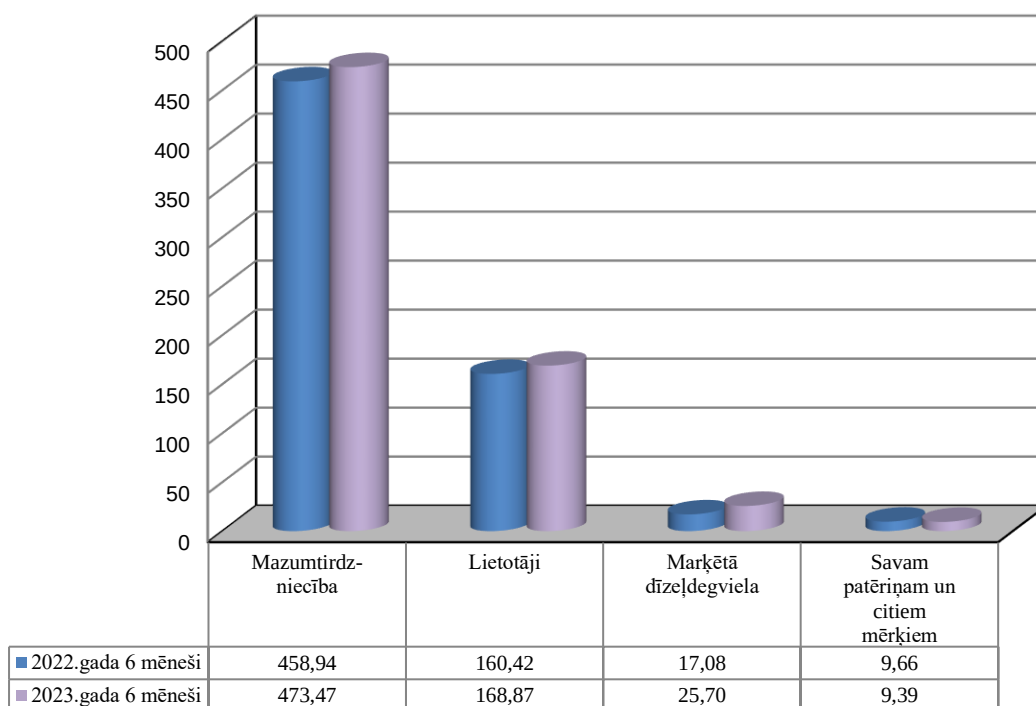
2023.gada 6 mēnešos, salīdzinot ar 2022.gada attiecīgo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi ir palielinājušies visās akcīzes preču grupās izņemot dabasgāzi – par naftas produktiem + 16,2 milj. EUR, par tabakas izstrādājumiem + 6,7 milj. EUR, par pārējām precēm kopiskatā palielinājušies par 2,9 milj. EUR un par alkoholiskajiem dzērieniem (t.sk. alu) + 1,1 milj. EUR, (skat. 3.attēlu).

➤ **Naftas produkti**

Kopējais Latvijā patēriņam nodoto naftas produktu (degvielas) apjoms 2023.gada 6 mēnešos ir 676,5 tūkst. tonnas, kas par 4,9% pārsniedz 2022.gada pirmā pusgada rādītājus.

4.attēls

Naftas produktu realizācija, tūkst. tonnas

Galvenokārt šī gada pirmā pusgada patēriņam nodoto naftas produktu apjoma pieaugumu veido lietotājiem realizētie marķētās dīzeļdegvielas apkurei un kurināmās gāzes apjomi ziemas un pavasara sezonā.

Kopumā mazumtirdzniecībā realizētas 473,5 tūkst. tonnas degvielas, kas ir par 3,2% vairāk kā 2022.gada 6 mēnešos. Pamatā pieaugumu par 4,1% veido dīzeļdegvielas realizētais apjoms. Mazumtirdzniecībā šī gada 6 mēnešos visvairāk degvielas ir realizējusi SIA "Neste Latvija".

Vienlaikus, salīdzinot ar iepriekšējā gada sešu mēnešu rādītājiem, neliels pieaugums (par 5,3%) vērojams arī lietotājiem vairumtirdzniecībā realizētās degvielas apjomā. Tomēr būtiskāko pieaugumu veido marķētās dīzeļdegvielas realizētais apjoms – par 50,5% vairāk kā 2022.gada 6 mēnešos.

Detalizētu informāciju par naftas produktu (degvielas) aprites rādītājiem, aprēķināto akcīzes nodokli sadalījumā pa degvielas veidiem, lielākos komersantus un akcīzes nodokļa likmju izmaiņas skatīt pielikumā *Degvielas aprite*.

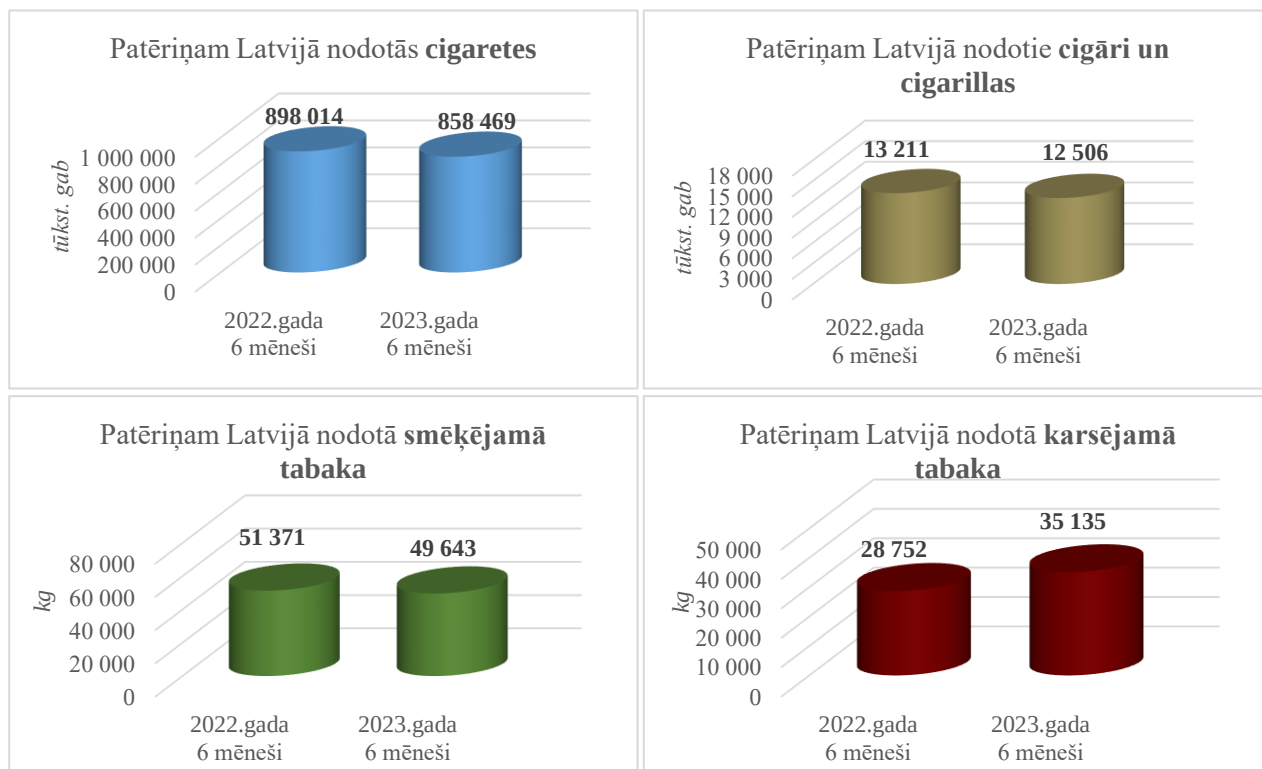
➤ *Tabakas izstrādājumi*

Vislielāko īpatsvaru no iekasētā akcīzes nodokļa par tabakas izstrādājumiem veido akcīzes nodokļa ieņēmumi par cigaretēm – 2023.gada 6 mēnešos 90 % no kopējās aprēķinātās akcīzes nodokļa summas par tabakas izstrādājumiem veido aprēķinātais akcīzes nodoklis par cigaretēm¹.

2023.gada 6 mēnešos patēriņam Latvijā nodoto cigarešu skaits ir samazinājies, salīdzinot ar 2022.gada 6 mēnešiem par 4,4% mazāk (skat. 5.attēlu), savukārt, aprēķinātais akcīzes nodoklis par cigaretēm pieaudzis par 1,8%, kas skaidrojams ar akcīzes nodokļa likmes cigaretēm pieaugumu 2023.gadā.

Latvijas patērētāju vidū populārākie cigarešu zīmoli 2023.gada 6 mēnešos ir "WINSTON", "MARLBORO" un "L&M".

5.attēls

¹ Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās aprēķināto akcīzes nodokli

2023.gada 6 mēnešos, salīdzinot ar 2022.gada attiecīgo periodu, ir samazinājies patēriņam Latvijā nodoto cigāru un cigarillu (-5,3%) un smēķējamās tabakas apjoms (-3,4%), savukārt pieaudzis karsējamās tabakas patēriņam Latvijā nodotais apjoms (+22,2%), skat. 5.attēlu.

Apkopotais rādītājs par smēķējamās tabakas apjomu ietver gan smalki sagrieztu tabaku cigarešu uztīšanai, gan citu smēķējamo tabaku.

Detalizētu informāciju par tabakas izstrādājumu apriti skatīt pielikumā *Tabakas aprite*.

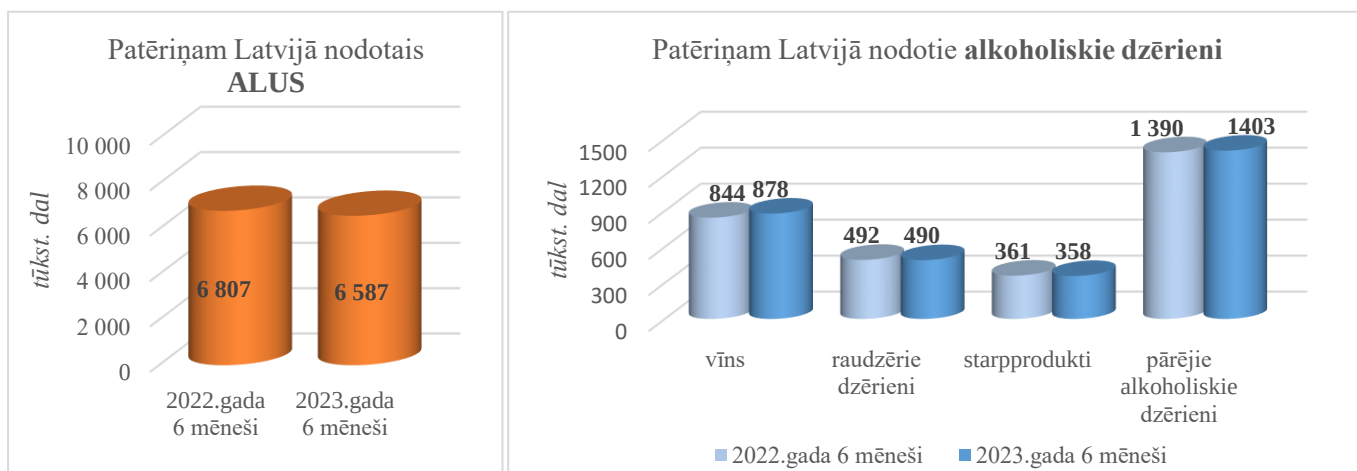
➤ *Alkoholiskie dzērieni un alus*

Patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu apjoms 2023.gada 6 mēnešos, salīdzinot ar 2022.gada attiecīgo periodu, ir palielinājies, taču alus apjoms, kas nodots patēriņam Latvijā samazinājies. 2023.gada 6 mēnešos patēriņam Latvijā tika nodoti 3,1 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 1,3 % vairāk nekā 2022.gada 6 mēnešos un 6,6 milj. dekalitri alus, kas ir par 3,2 % mazāk nekā 2022.gada 6 mēnešos (skat. 6.attēlu).

Kopējā patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu struktūrā 2023.gada 6 mēnešos vislielāko daļu sastāda alus – 68 %, savukārt degvīna un pārējo “spirtoto” dzērienu īpatsvars kopējā alkohola patēriņa struktūrā aizņēma 14 %, vīns – 9 %, raudzētie dzērieni – 5 % un starpprodukti – 4 %.

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā būtiski augstākas akcīzes nodokļa likmes dēļ pārējo alkoholisko dzērienu grupai ir dominējoša loma, nodrošinot 64 % no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par alkoholiskajiem dzērieniem. Savukārt alus nodrošina 21 %, vīns – 8 %, starpprodukti – 4 % un raudzētie dzērieni – 3% no akcīzes nodokļa ieņēmumiem par alkoholiskajiem dzērieniem².

6.attēls

Kopējais legālā alkohola, ieskaitot alu, tirgus apjoms (nodots patēriņam Latvijā atbilstoši nodokļu maksātāju deklarētajai informācijai akcīzes preču aprites pārskatos) 2023.gada 6 mēnešos ir samazinājies (+1,3% par alkoholiskajiem dzērieniem neskaitot alu un -3,2% par alu).

Iepriekšējos periodos manāmu ietekmi kā uz akcīzes nodokļa ieņēmumiem, tā arī uz patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu apjomiem radīja pasākumi saistībā ar vīrusa Covid-19 izplatības ierobežošanu, tai skaitā alkoholisko dzērienu patēriņa ierobežojumi bāros, kafējnīcās, restorānos klātienē. Līdz ar epidemioloģiskās situācijas uzlabošanos iedzīvotāju pārvietošanās un citi ierobežojumi pārsvarā tika atcelti, sāka atgriezties arī tūrisms, kas arīdza būtiski ietekmēja alkoholisko dzērienu patēriņa datus.

Kopumā 2023.gada 6 mēnešos Latvijā saražoti 2,5 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 11,7% mazāk nekā 2022.gada 6 mēnešos. Par 8,6% samazinājās arī Latvijā 2023.gada

² Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās aprēķināto akcīzes nodokli

6 mēnešos saražotā alus apjoms – saražoti 4,1 milj. dekalitri alus. Par 18,4% palielinājies alus apjoms, kas ievests, importēts Latvijā un par 28% palielinājies alus apjoms, kas izvests no Latvijas, pamatā uz Eiropas Savienības dalībvalstīm.

2023.gada jūnija beigās Latvijā bija

- 139 mazās alkoholisko dzērienu darītavas (licence alkoholisko dzērienu ražošanai izsniegta uz atvieglotiem nosacījumiem).

Mazajās alkoholisko dzērienu darītavās 2023.gada 6 mēnešos saražoti 7,4 tūkst. dekalitri alkoholisko dzērienu (0,003% no kopējā Latvijā saražotā alkoholisko dzērienu apjoma), no kuriem 72% dzērienu ietilpst raudzēto dzērienu grupā, 22% pārējo alkoholisko dzērienu grupā;

- 66 patstāvīgie mazie alus ražotāji, kuri saražojuši 1,09 milj. dekalitri jeb 26% no visa Latvijā ražotā alus apjoma (2023.gada 6 mēnešos kopā saražoti – 4,1 milj. dekalitri alus).

Detalizētu informāciju par alkoholisko dzērienu un alus apriti skatīt pielikumā *Alkohola aprīte*.

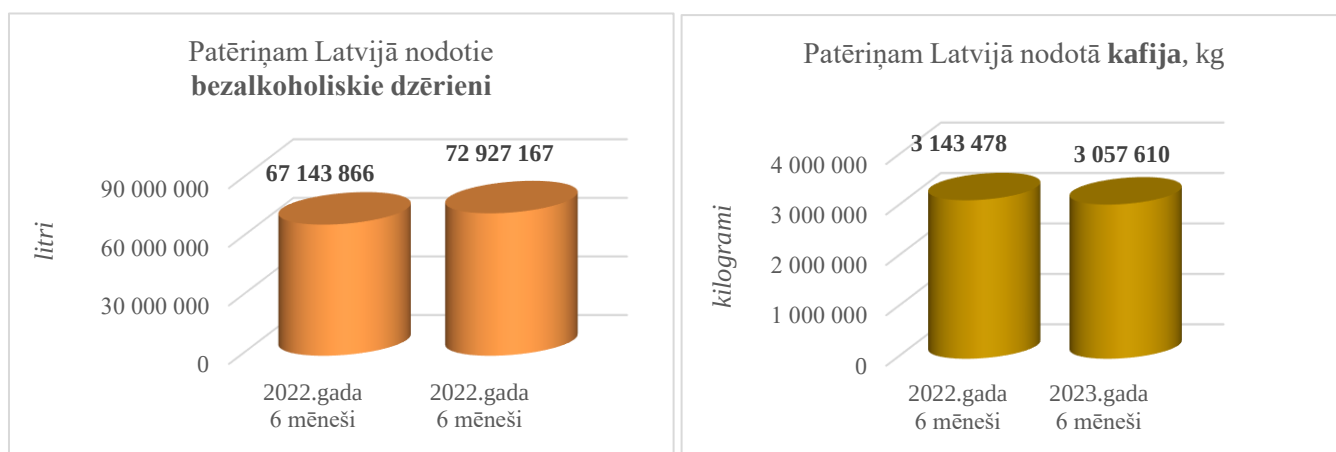
➤ *Pārējās akcīzes preces*

Latvijā akcīzes nodokli nacionālā līmenī piemēro dabasgāzei, kafijai, bezalkoholiskajiem dzērieniem, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamajam šķidrumam, to sagatavošanas sastāvdaļām un tabakas aizstājējproduktiem.

2023. gada 6 mēnešos patēriņam Latvijā nodoti 72,9 milj. litri *bezalkoholisko dzērienu* un 3,1 milj. kilogrami *kafijas*.

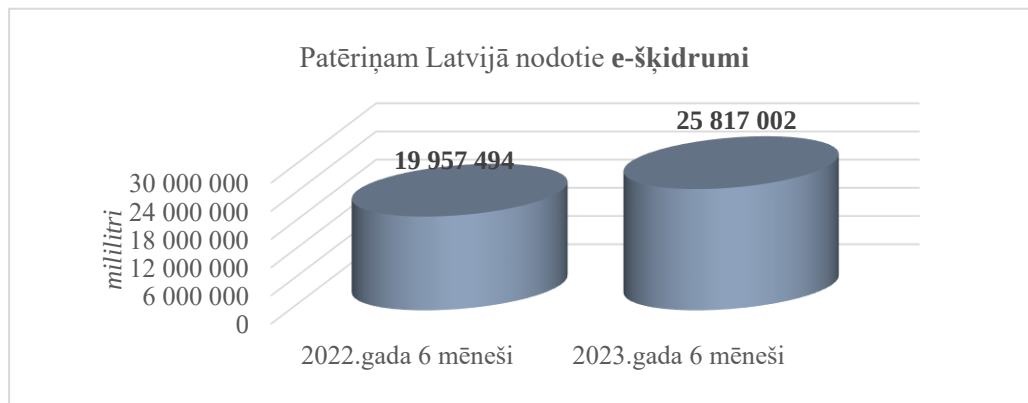
Kafijas apjoms, par kuru aprēķināts akcīzes nodoklis un kas nodots patēriņam Latvijā, ir samazinājies – par 2,7% mazāk nekā 2022. gada 6 mēnešos. Savukārt patēriņam nodotais *bezalkoholisko dzērienu* apjoms salīdzinājumā ar 2022.gada attiecīgo periodu ir palielinājies par 8,6% (skat. 7.attēlu).

7.attēls

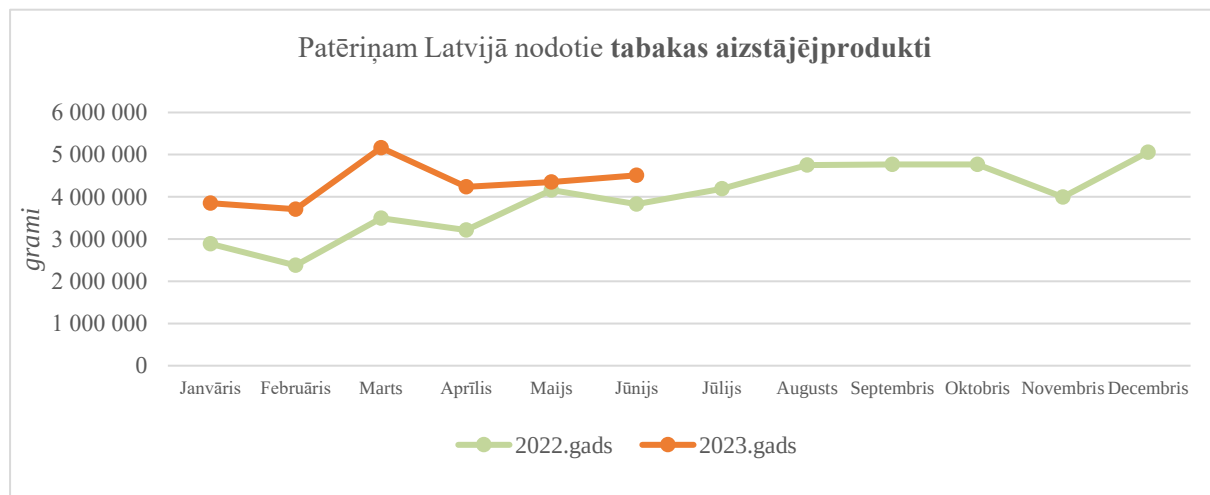
*Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Patēriņam Latvijā nodoto *elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamo šķidrumu*, to *sagatavošanas sastāvdaļu* apjoms 2023.gadā turpina pieaugt. 2023.gada 6 mēnešos pieaugums ir par 29,4%. Līdz ar patēriņa pieaugumu, kā arī akcīzes nodokļa likmes pieaugumu 2023.gada 1.janvārī, ir pieaudzis arī aprēķinātais akcīzes nodoklis – salīdzinot ar pērnā gada datiem, pieaugums ir par 61,7%. Patēriņam Latvijā nodotais apjoms 2023.gada 6 mēnešos ir 25,8 milj. mililitri un tas ir par 5,9 milj. mililitriem vairāk nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā (skat. 8.attēlu).

*Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju
(neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

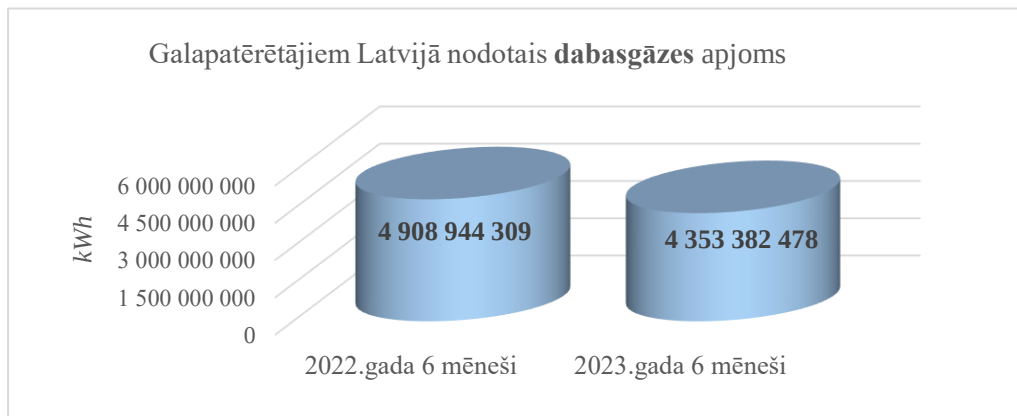
No 2021.gada 1.janvāra ar akcīzes nodokli apliekami ir arī *tabakas aizstājējprodukti*, piemēram, nikotīna spilventiņi. 2023.gada 6 mēnešos patēriņam Latvijā tika nodoti 11,4 milj. gramu tabakas aizstājējproduktu, kas ir par 63,1% vairāk nekā 2022.gada attiecīgajā periodā. Par patēriņam Latvijā nodotajiem tabakas aizstājējproduktiem kopā 2023.gada 6 mēnešos tika aprēķināts akcīzes nodoklis 1,4 milj. EUR apmērā.

2023.gada 6 mēnešos gala patērētājiem nodota *dabasgāze* 4,4 miljardu kilovatstundu (kWh) apjomā, kas ir par 556 milj. kilovatstundām (kWh) jeb par 11,3% mazāk nekā 2022.gada 6 mēnešos (skat. 10. attēlu).

No minētā apjoma gala patērētājiem nodotā kopējā apjoma dabasgāze:

- 3,8 miljardi kilovatstundas (kWh) apmērā nodota izmantošanai par kurināmo;
- 304,4 milj. kilovatstundu (kWh) apmērā – izmantošanai par kurināmo rūpnieciskai ražošanai;
- 14,8 milj. kilovatstundu (kWh) apmērā – izmantošanai par degvielu;
- 233,7 milj. kilovatstundu (kWh) apmērā nodots gala patērētājiem izmantošanai mērķiem, kuriem paredzētā dabasgāze netiek aplikta ar akcīzes nodokli vai tiek atbrīvota no akcīzes nodokļa.

**Pamatojoties uz akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju
(neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)*

Detalizētu informāciju par pārējo akcīzes preču (t.sk. kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamie šķidrumi un dabasgāze) apriti skatīt pielikumā *Pārējo akcīzes preču aprīte*.

Sirija 67120167

Analītiskajā materiālā un pielikumos apkopota informācija no VID informācijas sistēmās iesniegtajiem dokumentiem uz datu apkopošanas brīdi. Informācija turpmākajās publikācijās var tikt precizēta.

Analītiskajā materiālā un pielikumos aprēķinot naftas produktu daudzumu tonnās, ir pielietoti šādi blīvumi: benzīnam - 0,765 t/m³; degvielleļļai - 0,95 t/m³; petrolejai - 0,78 t/m³; dīzeļdegvielai - 0,835 t/m³; biodīzeļdegvielai - 0,887 t/m³; marķētai dīzeļdegvielai - 0,835 t/m³, naftas gāzei - 0,55 t/m³.